

ART & COSTUME LAB:

SLEDI ČASA, OBLIKE PRIHODNOSTI

Od kostumske dediščine do novih umetniških in trajnostnih praks

28.–29. november 2026
Mala scena Šentjakobskega gledališča

SOBOTA, 28. NOVEMBER 2026

8.00–9.00 | Zbor udeležencev ob kavi in zdravem zajtrku

9.00–10.30 | Predavanje: Kostum kot iluzija – perfekcija detajla in vizualna umetnina
Predavateljica: Tina Kolenik
Predavanje osvetljuje kostumografijo kot prostor ustvarjanja iluzije, v katerem oblačilo preseže svojo osnovno funkcijo in postane samostojno umetniško delo. Tina Kolenik bo predstavila svoj ustvarjalni pristop, ki temelji na izraziti vizualnosti, nadrealističnih elementih ter izjemni dovršenosti detajla.
V ospredju bo kostum kot sredstvo transformacije: kako lahko oblikovanje silhuete, izbira materialov, konstrukcija in premišljena uporaba detajlov ustvarijo povsem nov, pogosto

fantazijski ali nadrealistični svet. Kostum ne sledi zgolj značaju lika, temveč ga soustvarja, preoblikuje in lahko postane eden osrednjih nosilcev odrske ali vizualne pripovedi. Poseben poudarek bo namenjen procesu ustvarjanja: od idejne zasnove, raziskovanja in simbolike do izbire materialov, oblikovanja in natančne izvedbe. Perfekcija pri tem ni zgolj estetski cilj, temveč način razmišljanja in ustvarjanja, ki omogoča, da kostum zaživi kot celovita umetniška izkušnja.
Predavanje bo odprlo tudi vprašanje meja in stičišč med kostumografijo, modo in vizualno umetnostjo ter raziskalo, kako lahko kostum s svojo izraznostjo gledalca prestavi iz vsakdanjosti v svet gledališke iluzije in mističnosti.

10.45–12.30 | Predavanje: Trajnost kot nova kostumografija
Predavateljica: Matea Benedetti
Predavanje osvetljuje kostumografijo kot prostor trajnostne inovacije, v katerem se prepletajo umetnost, etika, oblikovanje in napredne tehnologije. Mateja Benedetti bo izhajala iz svoje oblikovalske prakse, usmerjene v raziskovanje materialov prihodnosti in odgovoren odnos do okolja.
V ospredju bodo biotehnološki in veganski materiali, med njimi tekstili iz jabolčnih olupkov, ananasovih vlaken in drugih rastlinskih virov, ki predstavljajo alternative tradicionalnim živalskim in nekaterim sintetičnim materialom. Pomembno vprašanje bo, kako lahko novi materiali poleg trajnostnih lastnosti ponudijo tudi ustrezne estetske, taktilne in funkcionalne možnosti za oblikovanje oblačil in kostumov.
Poseben poudarek bo namenjen krožnosti materialov – njihovemu izvoru, življenjskemu ciklu, uporabi, ponovni predelavi in vključevanju v nove ustvarjalne procese. Kostum tako ni več razumljen kot enkraten izdelek, temveč kot del širšega sistema, ki omogoča ponovno uporabo, preoblikovanje in zmanjševanje odpadkov.
Predavanje bo predstavilo tudi inovacije na področju tekstila in povezovanje oblikovanja z znanostjo ter tehnologijo, med drugim skozi razvoj blagovne znamke Benedetti Life. Odprlo bo vprašanje, kako lahko trajnostni pristopi postanejo sestavni del sodobne kostumografije in kako lahko odgovorna izbira materialov umetniško vrednost kostuma ne le ohranja, temveč jo tudi nadgrajuje.

13.30–15.00 | Predavanje: Umetnost preobrazbe – funkcionalnost, iznajdljivost in kostumska transformacija
Predavateljica: Mateja Čibej
Predavanje osvetljuje kostumografijo z vidika funkcionalnosti, dramaturške učinkovitosti, strokovnega znanja in ustvarjalne iznajdljivosti. Mateja Čibej bo predstavila kostum kot pomembno sredstvo odrske transformacije, ki lahko z minimalnimi posegi bistveno spremeni identiteto, značaj, družbeni položaj ali psihološko stanje gledališkega lika. Izhodišče bo njeno delo pri predstavi Triko (režija Gorazd Žilavec), v kateri so štirje igralci v enem prizoru izvedli kar 21 preoblek. Primer ponuja vpogled v kompleksnost načrtovanja hitrih preoblek, premišljeno konstrukcijo kostumskih elementov ter usklajevanje estetskih, tehničnih in izvedbenih zahtev uprizoritve.
Pomemben del predavanja bo namenjen vlogi kostumografa in dodani vrednosti, ki jo njegovo strokovno delo prinaša uprizoritvi. Kostumograf ne oblikuje zgolj vizualne podobe lika, temveč mora razumeti dramaturgijo, značaj in razvoj lika, igralčevo telo in

gibanje, režijsko zasnovo ter posebnosti prostora in produkcijskih pogojev. Poznati mora materiale, njihove lastnosti, konstrukcijo oblačil, načine zapenjanja in prilagajanja, možnosti hitrih preoblek ter zahteve vzdrževanja in ponovne uporabe.
Kostum mora biti poleg vizualne prepričljivosti tudi udoben, varen, vzdržljiv in izvedljiv v konkretnih uprizoritvenih okoliščinah. Upoštevati mora igralčevo gibljivost, vidno polje, temperaturo, obremenitve, stik z odrsko opremo in morebitne posebne tehnične zahteve. Prav v povezovanju umetniške zamisli s poznavanjem obrti, materialov in uprizoritvenega procesa se kaže posebna vrednost kostumografskega poklica.
Kot izrazito pedagoško usmerjena ustvarjalka bo Mateja Čibej lahko posebno pozornost namenila tudi prenosu znanja: kako razvijati občutek za material, tehnično razmišljanje in praktično iznajdljivost ter kako mlade ustvarjalce naučiti, da pri oblikovanju kostuma že od začetka razmišljajo o njegovi celostni funkciji in dejanski uporabi.
Predavanje bo pokazalo, da dober kostum ni zgolj tisti, ki je na pogled prepričljiv, temveč tisti, ki podpira igralca, služi uprizoritvi in zanesljivo deluje v vseh okoliščinah izvedbe.

15.15–17.00 | Predavanje: Kostum kot živa forma – med intuicijo in obliko
Predavateljica: Vasilija Fišer
Predavanje raziskuje kostumografijo kot ustvarjalni proces, v katerem kostum presega svojo osnovno funkcijo oblačila in postane aktivni soustvarjalec gledališke pripovedi. Vasilija Fišer bo skozi primere svojih kostumografskih rešitev, zlasti pri predstavah Truth Story (režija Jaša Jamnik) in Lisičja luna (režija Ana Pandur), predstavila odnos med kostumom, igralčevim telesom in uprizoritvenim prostorom ter se dotaknila še predstav Sneguljčica, Čarovnik iz Oza, itd..
V ospredju bo raziskovanje materialov, tekstur, oblik in njihovih izraznih možnosti. Kostum ni razumljen kot dokončen izdelek, temveč kot spreminjajoča se forma, ki se razvija skozi proces vaj, sodelovanje z igralcem in dialog z režijsko vizijo. Posebno pozornost bo namenila eksperimentu, intuitivnemu ustvarjanju in iskanju nepričakovanih rešitev, pri katerih lahko tudi napaka postane izhodišče za novo ustvarjalno smer.
Predavanje bo odprlo vprašanje, kako kostum oblikuje odrsko atmosfero, gradi vizualno identiteto lika in vzpostavlja nove pomenske povezave med telesom, materialom in prostorom.

17.00–19.00 | Obisk kostumskega fundusa in izbor materialov za nedeljsko delavnico
Udeleženci bodo obiskali kostumski fundus Šentjakobskega gledališča, spoznali njegov obseg, raznolikost in ustvarjalne možnosti ter izbrali kostumske elemente za nedeljsko praktično delavnico.
Na podlagi strokovnih predavanj in srečanja s fundusom bodo udeleženci v oblikovanih skupinah razvijali in sestavljali dvanajst novih kostumskih kompletov iz odpisanih kostumov preteklih predstav. Vsak komplet bo interpretiral eno izmed dvanajstih izbranih čustev ter predstavljal novo ustvarjalno celoto, nastalo s premišljeno izbiro, kombiniranjem in reinterpretacijo obstoječih kostumskih elementov.

NEDELJA, 29. NOVEMBER 2026
9.00–10.00 | Zbor udeležencev ob kavi in zdravem zajtrku

10.00–12.00 | Predavanje: Drugo življenje kostuma – od gledališkega fundusa do trajnostne umetniške prakse
Predavateljica: Saška Strnad
Predavanje raziskuje možnosti ponovne uporabe gledaliških kostumov ter njihovo preobrazbo v nove umetniške, prostorske in senzorične izraze. Izhaja iz razumevanja kostumskega fundusa kot pomembnega vira kulturnega spomina, materialne dediščine in neizkoriščenih ustvarjalnih potencialov.
V ospredju bo vprašanje, kaj se zgodi s kostumom, ko zaključi svojo prvotno odrsko vlogo. Ali lahko odpisano gledališko oblačilo postane nov umetniški objekt, instalacija, prostorska intervencija ali del drugačne uprizoritvene izkušnje? Predavanje bo predstavilo možnosti reinterpretacije obstoječih kostumskih elementov skozi razgradnjo, kombiniranje, predelavo in ponovno sestavljanje.
Kot primer dobre prakse bo predstavljen projekt gledališke instalacije oblečenih dreves, pri katerem so odpisani gledališki kostumi dobili novo življenje v javnem prostoru pod Plečnikovimi arkadami. Projekt je vzpostavil dialog med gledališčem, arhitekturo, naravo in tekstilno umetnostjo ter pokazal, kako lahko kostum preseže meje odra in vstopi v javni prostor kot samostojen umetniški izraz.
Predavanje bo obenem predstavilo širši pogled na sodobne trende v kostumografiji in uprizoritvenih umetnostih. Kostum se vse pogosteje razvija onkraj tradicionalnega pojmovanja oblačila: postaja prostorski objekt, interaktivni element, nosilec svetlobnih in zvočnih učinkov ter del več čutne umetniške izkušnje. Posebno zanimivo področje predstavljajo senzorične uprizoritve, v katerih se kostum ne nagovarja več zgolj skozi vid, temveč tudi skozi zvok, svetlobo, teksturo, gibanje in dotik. Z vključevanjem zvočnih elementov, svetlobnih virov ali odzivnih materialov lahko kostum postane aktivni del zaznavne dramaturgije in soustvarja izkušnjo tako za nastopajočega kot za občinstvo.
Pomemben del razmisleka bo namenjen tudi povezovanju kostumografije z drugimi umetniškimi področji kot so vizualno umetnostjo, instalacijo, performansom, oblikovanjem prostora in sodobnimi tehnologijami. Takšni pristopi odpirajo nove možnosti za uporabo obstoječih kostumskih materialov ter širijo razumevanje kostuma kot živega, spreminjajočega se umetniškega medija.
Poseben poudarek bo namenjen trajnostnemu ustvarjanju, kroženju materialov in odgovornemu ravnanju s kostumsko dediščino. Kostum tako ni več razumljen kot zaključen izdelek, temveč kot material, ki lahko skozi različne ustvarjalne procese pridobiva nove pomene, funkcije in oblike.
Predavanje bo odprlo tudi možnosti vključevanja mladih ustvarjalcev v raziskovanje fundusa, razvijanje praktičnih znanj in ustvarjanje novih umetniških rešitev na podlagi obstoječih materialov. S tem se fundus ne ohranja zgolj kot zbirka preteklih kostumov, temveč postaja aktiven prostor učenja, eksperimentiranja, medgeneracijskega sodelovanja in razvoja novih praks.

12.00–13.00 | Odmor za kosilo

13.00–16.30 | Praktična delavnica: DRUGA KOŽA GLEDALIŠČA

Koncept »12 čustev – 12 preoblek iz fundusa« se bo prenesel v praktično, raziskovalno in skupinsko ustvarjalno delo.
Osrednji cilj delavnice je iz odpisanih kostumov preteklih gledaliških predstav razviti dvanajst novih kostumskih kompletov, od katerih bo vsak interpretiral eno izmed izbranih čustev. Udeleženci bodo raziskovali izrazne možnosti oblačila, razmerje med materialom in čustvenim sporočilom ter načine, kako lahko obstoječi kostumski elementi v novem kontekstu pridobijo drugačen pomen.
Delo bo potekalo v skupinah. Vsaka skupina bo na podlagi izbranega čustva raziskovala možnosti kombiniranja, preoblikovanja in sestavljanja kostumskih elementov. Pri tem bo izhajala iz spoznanj strokovnih predavanj, predvsem iz povezovanja likovne in dramaturške zamisli s poznavanjem materiala, konstrukcije, funkcionalnosti in trajnostne uporabe.
Delavnica bo tako povezala ustvarjalno intuicijo in praktično delo ter udeležencem omogočila neposredno izkušnjo, kako lahko kostumski fundus postane izhodišče za nove umetniške rešitve.
Cilji delavnice:
• Razviti dvanajst kostumskih kompletov, povezanih z dvanajstimi čustvi.
• Spodbuditi ponovno uporabo odpisanih gledaliških kostumov in raziskati njihove nove izrazne možnosti.
• Povezati strokovna znanja s praktičnim ustvarjalnim delom.
• Omogočiti izmenjavo izkušenj med različnimi generacijami in profili udeležencev.
• Razvijati razumevanje kostumografije kot interdisciplinarnega področja, ki povezuje obrt, umetnost, trajnost in uprizoritveno prakso.
• Spodbuditi razmislek o razmerju med vizualnim učinkom, materialom, funkcionalnostjo in sporočilnostjo kostuma.
• Pripraviti vsebinske in vizualne podlage za predstavitev rezultatov projekta.

16.30–17.00 | Odmor in priprava na okroglo mizo

17.00–18.30 | Okrogla miza: DRUGA KOŽA GLEDALIŠČA –
Kostumografija med umetnostjo, obrtjo in odgovornostjo poklica
Sogovornice: Helena Janežič, Tina Kolenik, Vasilija Fišer, Mateja Čibej, Mateja Benedetti in Saška Strnad
Moderatorka: dr. Andreja Kopač
Okrogla miza želi odpreti strokovni in kritični razmislek o položaju kostumografije v sodobnem gledališkem in širšem umetniškem prostoru. V ospredje postavlja kostumografa kot avtorja in specializiranega ustvarjalca, katerega delo združuje umetniško vizijo, dramaturško razumevanje, likovno raziskovanje, poznavanje materialov in zahtevna obrtna znanja.
Ena osrednjih tem bo tudi postopno izginjanje tradicionalnih obrtnih znanj, kot so krojenje, šivanje, konstrukcija oblačil, ročna izdelava, vezenje in obdelava tekstilnih materialov, pa tudi zmanjševanje dostopnosti specializiranih poklicev, kot so čevljarji, usnjarji in drugi mojstri, katerih znanje je pogosto nepogrešljivo pri nastajanju kostuma.
Razprava bo odprla vprašanje, kako ta znanja ohranjati, razvijati in prenašati na mlajše

generacije ter kako zagotoviti pogoje, v katerih bodo lahko še naprej del ustvarjalnega procesa.
Namen okrogle mize ni zgolj refleksija aktualnega položaja kostumografije, temveč tudi oblikovanje izhodišč za njeno dolgoročno ohranjanje in razvoj. Kostumografija je namreč mnogo več kot oblačilo na odru: je umetniški jezik, materialna in kulturna dediščina, preplet ustvarjalnosti in obrtnega znanja ter nepogrešljiv del uprizoritvene umetnosti.

Projekt financira Ministrstvo za kulturo RS